

Celotna zbirka zgibank projekta METULJ vsebuje nasvete o:

OBRAVNAVI TELESNIH SIMPTOMOV

- 1.1. BOLEČINA
- 1.2. BALONSKA SAMOKRČLJIVA ČRPALKA
- 1.3. TEŽKO DIHANJE (dispneja)
- 1.4. SLABOST IN BRUHANJE
- 1.5. NEMIR IN DELIRIJ
- 1.6. UTRUJENOST
- 1.7. IZGUBA APETITA
- 1.8. ZAPRTJE
- 1.9. TELESNA AKTIVNOST
- 1.10. KRVAVITEV

NEGA BOLNIKA

- 2.1. SKRIB ZA OSEBNO HIGIENO IN UREJENOST
- 2.2. PREPREČEVANJE RAZJED ZARADI PRITISKA
- 2.3. NEGA OTEKLIN
- 2.4. SUHOST UST

PSIHOLOŠKI IN DUHOVNI PODPORI

- 3.1. OTROK OB HUDO BOLNEM
- 3.2. MLADOSTNIK OB HUDO BOLNEM
- 3.3. PODPORA SVOJCEM V PALIATIVNI OSKRBI
- 3.4. KAKO SE POGOVARJATI S HUDO BOLNIM
- 3.5. DUHOVNA PODPORA

SOCIALNI PODPORI

- 4.1. POMOČ NA DOMU
- 4.2. KAM, KO OSKRBA DOMA NE BO VEČ MOGOČA
- 4.3. OPOROKA
- 4.4. FORMALNI POSTOPKI OB SMRTI BLIŽNJEGA
- 4.5. UREJANJE DOKUMENTACIJE PO SMRTI BLIŽNJEGA

ZADNJEM OBDOBJU ŽIVLJENJA

- 5.1. ZADNJI DNEVI ŽIVLJENJA

O ŽALOVANJU

- 6.1. KAKO SI POMAGAMO, KO NAS PRIZADENE IZGUBA?
- 6.2. PROCES ŽALOVANJA
- 6.3. MISLI ŽALUJOČIH V PROCESU ŽALOVANJA
- 6.4. ČUSTVA V PROCESU ŽALOVANJA
- 6.5. KAKO PRISTOPITI K ŽALUJOČEMU
- 6.6. ŽALOVANJE V DRUŽINI

Založnika:

Slovensko združenje paliativne in hospic oskrbe, www.szpho.si
Onkološki inštitut Ljubljana, www.onko-i.si

Avtorica: Vesna Žvegljč Podlesnik

Urednica: Maja Ebert Moltara

Lektoriranje: Amela Duratović Konjević

Avtor ilustracije: Tim Trapečar, Oblikovanje: Petra Turk

Fotografija na naslovnici: Marjana Bernot

Tisk: Collegium Graphicum d.o.o.

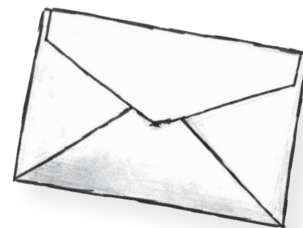
Naklada: 3.000 izvodov, leto: 2019

Nova oporoka

Oporoko lahko deloma ali v celoti **kadarkoli spremenimo, in sicer tako, da napravimo novo.** Prejšnjih oporok ni treba izrecno preklicati ali uničiti, saj bo uporabljena zadnja veljavno sestavljena oporoka. Pomembno pa je, da ima vsaka oporoka datum nastanka.

Če oporoke ne sestavimo

Če oporoke ne sestavimo, se bo dedovanje po naši smrti izvedlo na podlagi zakona o dedovanju. Ta zakon določa, da v prvem dednem redu dedujejo partner (*zakonski oz. zunajzakonski; pod enakimi pogoji tudi istospolni*) in otroci. Če nimamo potomcev, v drugem dednem redu dedujejo naše premoženje partner in starša (*oz. po vstopni pravici njihovi potomci*). Če nimamo potomcev in staršev, dedujejo v tretjem dednem redu naše premoženje stari starši (*oz. po vstopni pravici njihovi potomci*). Zapuščina brez dedičev postane last Republike Slovenije.

Povezani instituti

Premoženjska razmerja za primer smrti je mogoče urediti tudi z drugimi pravnimi instituti, ki po svojem bistvu urejajo enake ali podobne življenjske situacije kot oporoka:

1 Pogodba o dosmrtnem preživljanju

Preživljavec (*npr. vnuk*) se zaveže preživljati sopogodbenika (*npr. dedka*) oz. drugo osebo v zameno za celotno sopogodbenikovo premoženje ali njegov del, pri čemer je izročitev tega premoženja odložena do smrti druge pogodbene stranke. Pogodba mora biti sklenjena v obliki notarskega zapisa.

2 Darilo za primer smrti

Darilna pogodba, ki se izpolni ob smrti darovalca. Pogodba mora biti sklenjena v obliki notarskega zapisa, poleg tega mora biti listina o sklenjeni pogodbi izročena obdarjencu.

Kje lahko pridobite več informacij o paliativni oskrbi?

Za podrobnejše informacije se lahko obrnete na svojega zdravnika, medicinsko sestro in druge zdravstvene delavce, ki vas oskrbujejo.

Več informacij lahko najdete tudi na:

www.paliativnaoskrba.si

Paliativna oskrba

OPOROKA

Nasveti za bolnike in njihove bližnje

V oporoki razpolagamo s svojim premoženjem za primer smrti, z njo določimo način razdelitve premoženja med dediče. Gre za izraz naše poslednje volje in tako predstavlja enega najpomembnejših pravnih poslov v našem življenju.

Oporoka je **strogo formalen, enostranski pravni posel**, zato je treba natančno izpolniti pogoje, ki jih za njeno sestavo določa slovenski pravni red.

Oporočna sposobnost

Oporoko lahko napravi vsak, ki je **sposoben za razsojanje** in je dopolnil **petnajst let** starosti. Oporoko lahko v t. i. svetlem trenutku napravi tudi oseba, ki ji je bila poslovna sposobnost odvzeta. Niti naknadna izguba sposobnosti za razsojanje ne vpliva na veljavnost oporoke.

Vsebina oporoke

V oporoki določimo **enega ali več dedičev**, ki jih je treba natančno opredeliti (ime in priimek, naslov, tudi EMŠO). Napišemo tudi datum.

Natančno je treba **opredeliti premoženje, s katerim razpolagamo** in katerega želimo, da posamezni dediči podedujejo. Nepremičnine v oporoki definiramo z zemljiškoknjiznimi podatki, premičnine pa čim bolj natančno opišemo in določimo (npr. z enolično identifikacijsko številko; s številko registracije tablice, tipom in znamko avtomobila). Dedič odgovarja tudi za zapustnikove dolgove (npr. *zapadli in neplačani obroki zapustnikovega posojila*), in sicer do višine vrednosti podedovanega premoženja. Če smo uživali pomoč v skladu s predpisi o socialnem varstvu, se lahko dedovanje tudi omeji.

V oporoki lahko s svojim premoženjem razpolagamo zgolj v okviru razpoložljivega deleža, **ni namreč mogoče spregledati nujnih deležev**. Nujni delež je del dednega deleža, ki bi ga dedovali naši zakoniti dediči, če ne bi bilo oporoke. V oporoki lahko nujne dediče razdedinimo (*če so se npr. hujše pregrešili zoper nas*) ali odvzamemo njihov nujni delež v korist potomcev.

V oporoki lahko določimo tudi t. i. **volilo**. Z volilom razpolagamo zgolj s posamično stvarjo ali pravico, ki jo namenimo določeni osebi. Volilojemnik načeloma ne odgovarja za zapustnikove dolgove.

Tistemu, ki mu zapuščamo korist iz zapuščine, lahko določimo tudi dolžnost. Lahko določimo tudi, naj se kakšna stvar ali pravica, del ali vsa zapuščina uporabi za dovoljen namen (npr. *stipendijski sklad*). Lahko določimo tudi izvršitelja oporoke.

Kadar v naše premoženje sodi tudi **t. i. zaščiten kmetija**, je treba upoštevati, da zaščiten kmetijo deduje praviloma samo en dedič – fizična oseba. Izjemoma smemo zaščiten kmetijo zapustiti več dedičem skupaj, in sicer zgolj zakoncem ali enemu staršu in otroku oz. posvojencu. Lahko določimo tudi volilo, katerega predmet je del zaščiten kmetije, vendar le, če s tem znatno ne prizadenemo njene gospodarske sposobnosti. Če razpolagamo z zaščiten kmetijo na kakšen drugačen način, se zaščiten kmetija deduje na podlagi zakona.

V oporoki lahko tudi izrazimo željo, komu naj se zaupa naš **mladoletni otrok**. V skladu z družinskim zakonikom lahko namreč starši tudi za primer smrti vnaprej izrazimo voljo glede osebe, kateri se otrok zaupa v varstvo in vzgojo, oz. glede sorodnika, ki se mu podeli starševska skrb, oz. glede posvojitelja ali skrbnika. Takšno vnaprej izraženo voljo sodišče, ki odloča glede našega mladoletnega otroka, upošteva, če naša volja ni v nasprotju s koristjo otroka. Če se vnaprej izraženi volji staršev razlikujeta, o upoštevanju volje presodi sodišče samo.

Oblike oporoke

1 Lastnoročna oporoka

Oporočitelj na list lastnoročno napiše in podpiše oporoko. Zaradi morebitnega dokazovanja je koristno navesti tudi datum.

2 Pisna oporoka pred pričami

Oporočitelj v navzočnosti dveh prič lastnoročno podpiše listino, ki mu jo je sestavil kdo drug, ko hkrati izjavi pred njima, da je to njegova oporoka. Oporoko podpišeta tudi obe priči.

3 Ustna oporoka

Oporočitelj lahko izjavi svojo poslednjo voljo ustno pred dvema pričama le tedaj, če zaradi izrednih razmer ne more napraviti pisne oporoke. Takšna oporoka velja še 30 dni po prenehanju izrednih razmer, v katerih je bila sestavljena. Izredne razmere so v skladu s sodno prakso tudi hitro in nepričakovano poslabšanje zdravstvenega stanja.

4 Sodna oporoka

Oporoko sestavi po oporočiteljevi izjavi sodnik okrajnega sodišča.

5 Notarska oporoka

Notar sestavi oporoko v obliki notarskega zapisa po ustni izjavi oporočitelja ali na podlagi njegove že napisane izjave poslednje volje, ki mu jo predloži v potrditev. Takšna oporoka ima enake pravne učinke kot sodna oporoka.

Priča pri oporoki

Priča pri oporoki mora biti polnoletna, polno poslovno sposobna oseba. Priča ne more biti bližnji sorodnik oporočitelja. Priča pri sodni oporoki mora razumeti jezik, v katerem je oporoka sestavljena.

Priča potrdi avtentičnost oporočiteljevega podpisa in resničnost njegove izjave, da je sestavljeno besedilo njegova oporoka. Priča pri ustni oporoki mora zapisati oporočiteljevo izjavo in jo izročiti sodišču ali jo ustno ponoviti pred sodiščem.

Neveljavna so določila oporoke, s katerimi se kaj zapušča sodniku, ki je oporoko sestavil, pričam pri oporoki ali sorodnikom teh oseb.

Hramba oporoke

Oporoko lahko shranimo kjerkoli. Pomembno je, da bo oporoka ob naši smrti dostavljena sodišču, zato jo je smiselno shraniti pri osebi, ki ji zaupamo. O sami oporoki ter o mestu njene hrambe lahko obvestimo tudi dediče, ni pa to potrebno za veljavnost oporoke.

Centralni register oporok pri Notarski zbornici Slovenije vsebuje podatke o oporokah, sestavljenih v obliki notarskega zapisa, o oporokah, ki so shranjene pri notarju, o oporokah, ki jih sestavi odvetnik ali so mu izročene v hrambo, o sodnih oporokah in oporokah, izročeni v hrambo sodišču na podlagi določil zakona, ki ureja dedovanje.